

Verotuksen perusteet

32C060 Syksy 2020

Pääomatulojen verotus

Aalto-yliopisto
Aalto-universitetet
Aalto University

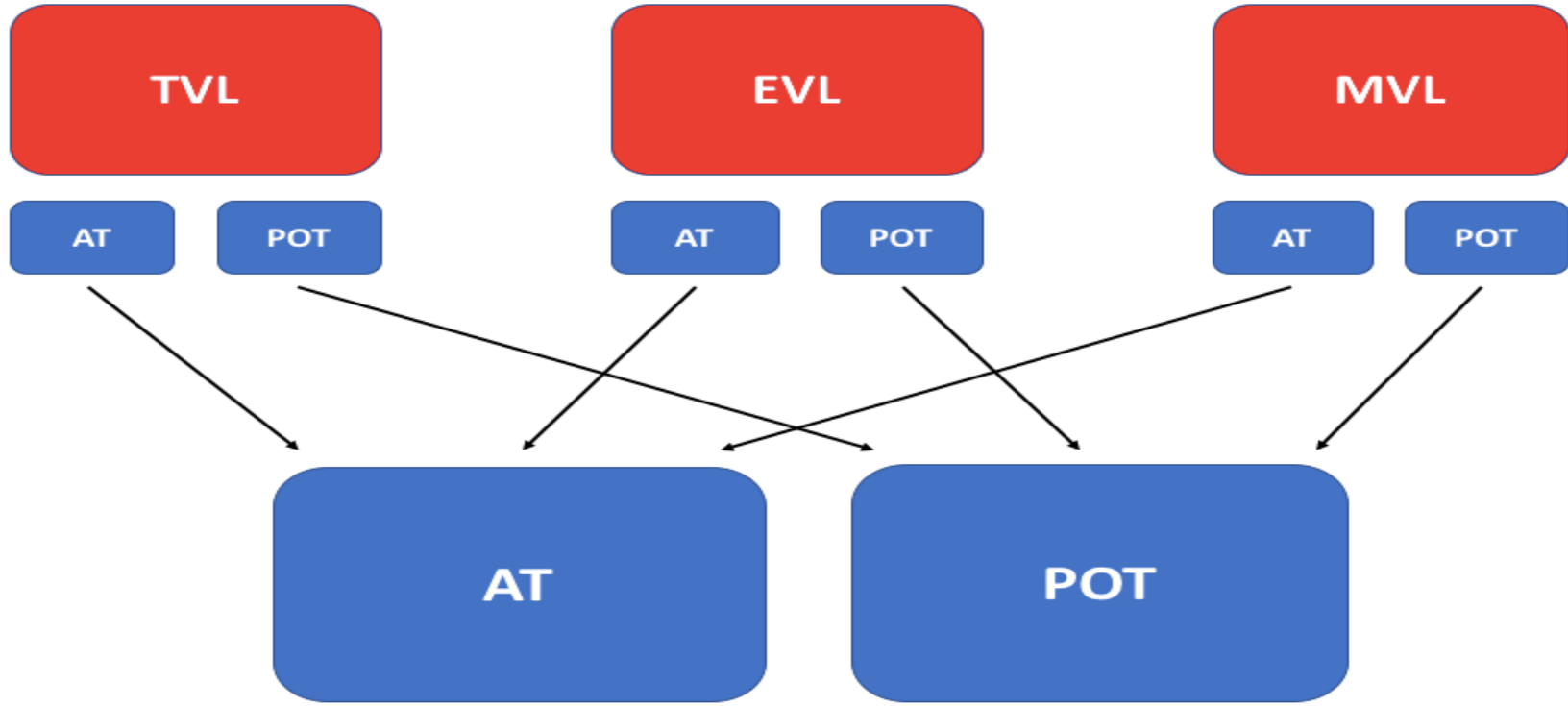
Timo Viherkenttä

3.11.2020

Disclaimer!

*Luentoja koskeva yleinen disclaimer:
dioissa ja puheessa etupäässä
pääsääntöjä – verojärjestelmä
pullollaan poikkeuksia!*

Tulot, tulolähteet ja tulolajit

Pääomatulosta suoritettavat verot

- Pääomatulosta suoritetaan veroa vain valtiolle
- Vero on 30 % verotettavasta pääomatulosta 30 000 euron tuloon asti ja ylimenevältä määrältä 34 %
- Kun eriytettyyn tuloverojärjestelmään siirryttiin 1993, **POT**-vero oli 25 %:n *suhteellinen vero* eli *tasavero* määrästä riippumatta
- Suurten pääomatulojen verotus on **ansiotulon** verotusta selvästi lievempää ja pienten pääomatulojen verotus **AT**-verotusta ankarampaa
- Pankkitalletusten ja jvk-koroissa *kokonaan erillinen lähdevero*

TVL 32 §

Veronalaista pääomatuloa on, siten kuin siitä jäljempänä tarkemmin säädetään, omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ja muu sellainen *tulo, jota varallisuuden voidaan katsoa kerryttäneen*. Pääomatuloa on muun ohessa korkotulo, osinkotulo siten kuin 33 a–33 d §:ssä säädetään, vuokratulo, voitto-osuus, henkivakuutuksen tuotto, kapitalisaatiosopimuksen tuotto, metsätalouden pääomatulo, maa-aineksista saadut tulot, luovutusvoitto ja osakesäästötililtä nostettu tuotto. Pääomatuloa on myös jaettavan yritystulon, yhtymän osakkaan tulo-osuuden sekä porotalouden tulon pääomatulo-osuus.

Pääomatuloa vai ansiotuloa

- Melko vähän rajanvetokysymyksiä; veropoliittisesti tärkein ja mutkikkain asia on omistajayrittäjien tulon jakaminen
- Erityiskysymyksiä, joista osa ratkottu lainsäädännöllä:
 - Työpanokseen kytketty osinko
 - Tietyissä tapauksissa **AT**
 - Tekijänoikeustulot
 - Omasta toiminnasta **AT**, ostetusta ja peritystä **POT** (oppikirja: (Lauri) Ylönen elää. Sibelius on kuollut.)
 - Osakepohjaiset kannustinjärjestelmät, mm. optiot
 - Työhön perustuessaan lähtökohtaisesti **AT**
 - Jotkin sijoitustyyppiset tuotot, jotka eivät varsinaisesti ole sijoitetun pääoman tuottoa, voivat olla **POT**, sen sijaan esim. **TVL**-pokeritulot (jos veronalaisia) **AT** vaikka vaativat panosta

Osinkotulot

- Ratkaiseva ero *julkisesti noteeratut* vs. listaamattomat yhtiöt
- Noteeratut yhtiöt: luonnollisen henkilön osinkotulosta 85 % veronalaista **POT**, 15 % verovapaata tuloa
 - Kahdenkertaisen verotuksen lieventäminen
 - Esim: yhtiön tulo 100, vero 20, osinko 80; osakkaan veronalaista tuloa 85 % / 80, vero tästä 30 % = 20,4; yhtiön ja osakkaan verot yht. 40,4 %
 - Listayhtiön omistajat eivät ehkä *ajattele* yhtiön veroa taloudellisessakaan mielessä omakseen
- Varojen jako noteeratun SVOP-rahastosta osinkoa
- Noteeraus määritelty TVL:ssä, sis. mm. *First North* -listan
- Listaamattomien osingoilla ihan eri säännöt: *seuraava luento!*

Vuokratulot

- Erit. asuntojen vuokratulot merkittävä **POT**-kokonaisuus
- Perussäännöt selvät: vuokratulo veronalaista **POT**, tulon hankkimismenot ja asuntoon kohdistuvat korkomenot vähennyskelpoisia; suurimittainenkaan vuokraus **ei EVL**
- Erityisesti *vähennyksiin* liittyy silti kysymyksiä, esim.
 - Yhtiövastikkeiden vähentäminen
 - Peruskorjausten ja pienempien korjausten menojen vähentäminen
 - Osittain vuokraus-, osittain omassa käytössä, esim. loma-asunto, Airbnb
 - Alihintainen vuokraus esim. sukulaiselle

Luovutusvoitot ja –tappiot

- Tärkeä ja monilta kohdin vaikea **POT**-kokonaisuus; kansainvälisessä vertailussa luovutusvoittojen ja –tappioiden verokohtelu vaihtelee erittäin paljon
- Suomessa omaisuuden luovutuksesta saadut voitot lähtökohtaisesti veronalaista **POT**
- Luovutustappiot laajahkosti vähennyskelpoisia **POT**:sta
- Realisointiperiaate: realisoimattomat arvonnousut eivät veronalaisia (yritysverotuksessa eräissä tapauksissa kyllä)
 - Jos koko realisoitu arvonnousu veronalaista, myös inflaation osuus verotetaan
 - Toisaalta *lykkääntymisetu*

Luovutusvoitot ja -tappiot

- Veronalainen luovutus yleensä myynti, myös esim. vaihto
- Veronalaista **POT** on lähtökohtaisesti myyntihinnan ja hankintamenon erotus vähennettynä voiton hankkimisesta aiheutuneilla menoilla (lisätään ostohintaan, vähennetään myyntihinnasta); *kiinteistöstä* tehdyt poistot alentavat ja perusparannusmenot lisäävät hankintamenoa
- *Osakkeiden* hankintamenon määrittämisessä monia erityiskysymyksiä: mitkä osakkeet myyty (arvo-osuusjärjestelmä!), osakeannit,...
- *Perintönä ja lahjana* saadun omaisuuden hankintameno on perintö- ja lahjaverotuksessa käytetty arvo
- *Hankintameno-olettama*: hankintamenona voi aina vähentää 20 % myyntihinnasta, väh. 10 vuotta omistetussa 40 %

Vakituisen asunnon myyntivoitto

- Oman ja perheen käytössä olleen vakituisen asunnon myyntivoitto *edellytysten täytyessä verovapaata* tuloa
- Edellytyksenä kahden vuoden yhtäjaksoinen asuminen omistusaikana
- Ei koske loma-asuntoja, lähes poikkeuksetta vain yksi asunto
- Luovutustappio *ei* vähennyskelpoinen
- **Ns. *kirvesmiestapaukset***
 - Rakennetaan omakotitalo toisensa jälkeen, asutaan kaksi vuotta ja myydään: verovapaita oman asunnon myyntivoittoja vai veronalaista elinkeinotoimintaa?

Muita verovapaita luovutusvoittoja

- **Sukupolvenvaihdosluovutukset**
 - Maatalouden ja metsätalouden kiinteistöt, yritysvarallisuus
 - Osakkeissa edellyttää min. 10 prosentin omistusosuutta
 - Edellyttää min. 10 vuoden omistusaikaa
 - Sukupolvi voi vaihtua vaikka isosiskolle
 - Luovutustappio vähennyskelpoinen
- **Tavanomainen koti-irtaimisto max. 5000 € / v voitot**
- **Valuuttakurssivoitot max. 500 € / v voitot**
- **Mikä tahansa (esim. pörssiosakkeet) max. 1000 € / v luovutushinnat**

Luovutustappiot

- Luovutustappiot voidaan vähentää luovutusvoitoista ja vuodesta 2016 alkaen myös muista pääomatuloista verovuonna ja viitenä seuraavana vuonna
- Tappiot lasketaan pääosin kuten voitot
- Koskee mm. arvopapereita ja kiinteistöjä, ei esim. koti-irtaimistoa
- Vain aidot tappiot, ei esim. alihintainen sukulaisluovutus
- Tarjoaa verosuunnittelumahdollisuuksia; edestakaisista kaupoista vaihtelevaa käytäntöä

Välillisen sijoittamisen instrumentteja

- **Sijoitusrahasto**
 - Rahasto verovapaa, sijoittajan voitto-osuudet kokonaan veronalaista tuloa, lunastuksessa luovutusvoittoa/-tappiota
- **Kapitalisaatiosopimus**
 - Sijoitetut varat siirtyvät vakuutusyhtiölle - > sijoittajaa ei veroteta ennen yhtiöltä sopimuksen perusteella tulevia suorituksia
- **Osakesäästötili 2020 ->**
 - Tilille kertyviä osinkoja ja myyntivoittoja ei veroteta ao. vuodelta vaan verotus vasta kun varoja nostetaan tililtä
 - Tappio vähennyskelpoista vasta kun tili lopetetaan
 - Max. yksi tili, max. sijoitus tilille 50 000 €

Erityistapauksia

- **Vapaaehtoiset eläkevakuutukset**
 - Vakuutusmaksut vähennetään pääomatuloista ja “eläke” verotetaan pääomatulona (toisin kuin lakisääteinen eläke)
 - Tiukat euromääräiset (5000 €) ja ikärajat (nosto 68 v ->)
- **Säästöhenkivakuutukset**
 - Tuotto veronalaista tuloa, läheisten saama kuolemantapauskorvaus *perintöverotukseen*
- **Virtuaalivaluutta**
 - Realisoitu voitto valuuttakurssivoittoa, luovutusvoittoa, muuta?
 - KHO 2019:42: *luovutusvoittoa* (-> tappio vähennyskelpoinen)
 - Virtuaalivaluutassa saatu maksu (esim. pokerissa) on normaalia tuloa

Korkomenot

- **Pääomatuloista vähennyskelpoista**
 - *Tulohankkimisvelan* korot
 - Esim. sijoitusasunnon hankkimiseksi otettu laina
 - Myös esim. osakkeiden tai sijoitusrahasto-osuuksien hankkimiseksi otettu laina
 - *Vakituisen asunnon hankkimis- (tai perusparannus)velan* koroista 15 % (2020)
 - Aikanaan henkilöverotuksen keskeisimpiä kysymyksiä, nykyisin marginaalinen
 - Asuntolainakorkojen vähennysoikeudelle **ei** verotuksellisia perusteita (asuntotulo ja yleensä myyntivoittokin verovapaa!) vaan kyseessä (asuntopoliittinen) tuki
 - Vapaa-ajan asunnon hankkimisvelan korko **ei** vähennyskelpoinen

Alijäämähyvitys

- *Alijäämähyvitys* on poikkeus **AT-** ja **POT-**verotuksen erillisyydestä
- (Pääsääntöisesti) 30 % **POT**-alijäämästä vähennetään **ansiotulosta** menevistä *veroista*, €-rajojen puitteissa
- Ei ole pidetty hyväksyttävänä, että asuntolainakorkoja voisivat käytännössä vähentää vain ne joilla on pääomatuloa
 - Miksi 30 %? Jos vähennetään **pääomatuloista**, veronsaajan piikkiin yleensä 30 % vähennyskelpoisesta määrästä - sama toteutuu, jos 30 % vähennetään **AT-veroista**.

Bruttotulosta veroon / POT

Pääomatulo (brutto)

./ Luonnolliset vähennykset

= puhdas tulo

./ luovutustappiot, vapaaehtoiset eläkevakuutusmaksut, korkomenot, (vaatimuksesta ao. verovuoden **EVL/MVL**-tappio)

= verovuoden pääomatulo

./ aikaisempien vuosien **POT**-tappio

= **verotettava pääomatulo**

Tästä vero 30 / 34 % tai tappio -> alijäämähyvitys